

Martinus

www.martinus.hu

a Szombathelyi Egyházmegye havilapja

IX. ÉVFOLYAM 12. SZÁM • 2016. DECEMBER • ÁRA: 170 FT

„A mai egyház vértanúk egyháza,
megannyi hősiesség tanúja.
Tanuljunk az ő bátorságukból!”

(Ferenc pápa)

Nem felejtünk

Beszélgetés Soós Margit tanárnővel
Brenner János emlékezetéről
4-5. oldal

A keresztény orvosi etika kérdései

Részlet a Gőncölszeker című
könyvből
12. oldal

„Ha a Lélek szerint éltek, kövessétek is a Lelket”

Interjú Brenner József
nagypréposttal
14-15. oldal

Szent Mártont ünnepeltük

Szent Mártonra, Szombathely szülöttére, Tours városának püspökére, az egyház első nem vértanú szentjére emlékezett a Szombathelyi Egyházmegye november 11-13. között.

Avasi megyeszékhelyen pénteken a hívek és a papok együtt imádkozták az ünnepi vesperást a Székes-egyházban, majd a Fő téren át a Szent Márton-szoborig több százan vonultak égő lámpásokkal a kezükben. A résztvevők megkoszorúzták a szent szobrát és egy különleges, Márton életéről szóló fényfestést is megnézhettek, amit a templom homlokzatára vetítettek.

November 12-én, szombaton dr. Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek volt a főcelebránsa az ünnepi szentmisének, amelynek homíliájában kiemelte: Márton jó példával jár előttünk és ha zárul is a jubileumi év, nekünk folytatnunk

kell a szent által kijelölt utat: legyünk lélekben Krisztus katonáivá, őrizzük a hitet és jó cselekedeteinkkel tegyük tanúságot Jézus Krisztusról. A szertartás végén Császár István egyházmegyei kormányzó lezárta a Szent Márton Jubileumi Évet.

November 13-án, vasárnap a szombathelyi Szent Márton-templomban búcsúi szentmisét mutattak be. A kápolnában elhelyezték azt a zászlót, amelyet Szombathely városa adományozott a templomnak: a polgármesteri címer látható rajta, amely a városi címert és azt a jelenetet foglalja magába, amikor Szent Márton megosztja köpenyét a koldussal. Dr. Seregély István nyugalmazott egri érsek szentbeszédében utalt rá: Szent Márton példát mutat a mértékletességre, a munka megbecsülésére és becsületes elvégzésére, valamint az Istenbe vetett hitre.

Fotó: Merényi Zita, Molnár Péter

Martinus
a Szombathelyi Egyházmegye hivatalos lapja

martinuskiado.hu • Felelős kiadó: Teklits Tamás igazgató

Főszerkesztő: Ipacs Bence • Szerkesztők: Déri Péter, H. Pezenhófer Brigitta, Kovács József, Molnár Péter, Salamon Viktória, Teklits Tamás • Nyomdai kivitelezés: Nyomdai ötletek Kft. (7100 Szekszárd, Ybl M. u. 3.) • Felelős vezető: Jankovics Zoltán • Kiadó: Martinus Könyv- és Folyóirat Kiadó (9700 Szombathely, Berzsényi Dániel tér 3.) • Telefon: 94/513-191 • E-mail: info@martinuskiado.hu • Internet: www.martinuskiado.hu

• Felelős kiadó: Teklits Tamás igazgató • ISSN 2060-145X • Az újságban található cikkek a forrás megjelölésével szabadon felhasználhatók.

Körlevél Brenner János áldozópap vértanúságának évfordulója alkalmából

Főtisztelendő Paptestvérek!
Kedves Hívek!

Szent Márton születésének 1700. évfordulója után Egyházmegyénk egy újabb évfordulóra emlékezünk: 2017. december 15-én lesz Brenner János, egykori rábakethelyi káplán vértanúhalálának 60. évfordulója. Ebből az alkalomból 2016. december 17. és 2017. december 15. között Brenner János Emlékévet hirdettünk a Szombathelyi Egyházmegyében.

Bizonyára sokan emlékezünk még az 50. évforduló alkalmából meghirdetett emlékévre, amelynek számos emlékezetes eseménye és gyümölcse volt. Ide sorolhatjuk többek között az espereskerületek zarándoklatait, A jó pásztor zenés dráma születését és nagyszerű bemutatását, vagy azt, hogy nem sokkal az emlékév után, 2008 júliusában befejeződött a boldoggá avatási eljárás egyházmegyei szakasza, az akták pedig a Szentszékhez kerültek.

Eltelt tíz év és legfőbb ideje, hogy újra felszítsuk szívünkben a tüzet Brenner János iránti tiszteletünkben. Nem csak azért, mert reményeink szerint a boldoggá avatáshoz már egészen közel vagyunk. A hívek buzgó és kitartó imájának köszönhetően a római eljárás menete, ha lassan is, de szépen halad előre. Már csak a bíborosok tanácsának kell döntenie és utána a Szentatya elé kerül Isten szolgája Brenner János boldoggá avatási ügye. Sokkal inkább azért volna szükséges Brenner János iránti tiszteletünket megújítanunk, hogy a boldoggá avatásnak legyen igazán oka, legyen igazán értelme. Hiszen csak azt fogjuk szívből tisztelni oltárainkon, csak annak a közbenjárását fogjuk szívből kérni imádságainkban, akit valóban ismerünk, aki valóban közel áll hozzánk.

Tíz év hosszú idő, ha a szív előkészítéséről, a tűz ébrentartásáról van szó. Nem csoda, ha olykor elfáradunk ben-

ne, ha lelkesedésünk megkopik, talán épp azért, mert a boldoggá avatási eljárás hosszan tart. A vértanúság 60. évfordulója jó alkalom arra, hogy újra felidézzük vértanú papunk életét, elővegyük a vele kapcsolatos imádságokat, ha esetleg az utóbbi időben ritkábban imádkoztuk azokat, felkeressük Brenner János atya életének állomáshelyeit: a Szentgotthárd-Rábakethely és környéki templomokat és emlékhelyeket, a zsidai Jó Pásztor kápolnát, a szombathelyi Szent Kvirin-templom kriptájában lévő nyugvóhelyét. Jó lenne, ha ebben az Emlékévben az Egyházmegye templomaiban a szentmisek végén újra elimádkoznánk a már ismert imádságot a boldoggá avatásért; ha mind többen részt vennénk májustól októberig a zsidai Jó Pásztor kápolnánál bemutatott 13-ai szentmiséken; ha Brenner János-imafüzetünk-ből rendszeresen elvégeznénk a szentkilencedet, például a hónap 6. és 14. napja között, a vértanúság napjára, 15-ére emlékezve.

Rendkívüli időben nyitjuk meg ezt az Emlékévet, hiszen míg tíz évvel ezelőtt az új megyéspüspök első intézkedéseinek egyike volt a Brenner János Emlékév megnyitása, most Egyházmegyénk azt várja, hogy a Szentatya betöltse a megüresedett szombathelyi püspöki széket. Hogy erre mikor kerül sor, nem tudjuk, de reméljük, hogy nem kell sokat várni rá. Éppen ezért nem kívánunk nagy ívű programokat tervezni és szervezni erre az Emlékévre, szeretnénk ezt meghagyni az új megyéspüspöknek. Legyen tehát egyelőre ez az Emlékév a csendes, imádságos emlékezés, a helyi közösségek Brenner János tiszteletében való megerősödésének ideje, azzal a felelősségtudattal, hogy ha megtörténik a boldoggá avatás, akkor az mindannyiunk számára olyan esemény legyen, aminek szívből tudunk örülni, mert egy olyan embert tisztelhetünk onnantól kezdve a boldogok sorában, aki számunkra ismerős, kedves és akinek a boldoggá

avatásával szívünk egyik nagy vágya teljesedik be.

Természetesen nem kívánjuk teljes csendben elkezdni a Brenner János Emlékévet. Hagyomány, hogy minden évben a vértanúság évfordulójához közelebb eső szombaton, Brenner János atya sírjánál mutatunk be szentmisét. Ezen alkalmakon János atya hűséges tisztelői elfértek az altemplomban, jó lenne, ha idén többen lennének. Bár az adventi készülődés és a téli útviszonyok nem kevés áldozatot kívánnak tőlünk, örvendetes volna, ha vértanú papunk tiszteletéért ezt az áldozatot lehetőségeink szerint mind többen meghoznánk, és így ünnepelehetnénk a Brenner János Emlékév megnyitását december 17-én, szombaton 11 órakor a szombathelyi Szent Kvirin (szalézi) plébániatemplomban. Szeretettel hívom és várom a Paptestvéreket és a Híveket.

Jó alkalma lehet az Emlékévre való ráhangolódásnak az a rövid gyalogos zarándoklat, amely advent 3. vasárnapjának előestéjén, december 10-én este 8 órakor indul a szentgotthárd-rábakethelyi templomból Zsidára, a vértanúság helyén állított kereszthez. Végül egy olyan lehetőséget ajánlok, amelyet alighanem mindenki meg tud valósítani: advent 3. vasárnapján piros gyertyát gyűjtsünk adventi koszorúnkon, így emlékezünk arra a véres vasárnapra, amely lassan hat évtizede történt.

Annak idején a politikai erők mindent megtettek azért, hogy elhallgassák a gyilkosságot, de Isten népének hűséges tagjaiban nem lehetett elhallgattatni az igazságot. Az évtizedek alatt az emberek megőrizték vértanú sorsú papunk történetét, emlékét, majd amint lehetőség nyílt rá, továbbadták. Tegyük ezt buzgón mi is. Segítsen az Emlékév mindnyájunkat abban, hogy megerősödjünk Brenner János atya tiszteletében és abban a meggyőződésben, amelyet ő újmisésként jelmondatként választott papi életére: *Az Istent szeretőknak minden a javukra válik.* (Róm 8,28)

Császár István egyházmegyei kormányzó

Nem felejtünk

Brenner János atya emlékezete

A magyarlakai születésű Soós Margit tanárnővel beszélgetünk Brenner János atyával kapcsolatos emlékeiről és a vértanú sorsú káplán emlékének ápolásáról.

A családján keresztül, a templomban vagy mint hitoktatóját ismerte meg Brenner Jánost, amikor ő Rábakethelyre került?

Magyarlakon születtem, amely akkor a rábakethelyi plébániához tartozott. Visszagondolva gyermekéveimre, iskolás éveimre, úgy él bennem a lelkipásztorok szolgálata, hogy rendkívül nagy szeretettel, igényességgel, rendszerességgel végezték munkájukat.

A hívek buzgón gyakorolták keresztényi kötelességüket, mi, gyerekek szinte mind hittanosok voltunk és rendszeresen jártunk szentmisére. Kölcsönös tisztelet, közvetlen és napi kapcsolat volt a hívek és lelkipásztorok között. Ezért mertek az ötvenes évek közepén – azokban a nehéz időkben – új templom építésébe kezdeni. A buzgó hitélet az egész plébánia területén megvolt. Sok kis csoport, közösség körében tevékenykedtek a gyerekek, fiatalok, felnőttek.

Ilyen plébániára került Brenner János újmisési tisztelendő úr 1955. augusztus 17-i kinevezésével. Mi, hívek nagy szeretettel és érdeklődéssel vártuk az új tisztelendő urat. Valóban helytálló volt előljárói jellemzése, amit Kovács Sándor püspök úrnak küldtek: „intellektuális alaptípusú..., kiváló tehetség és éles elme..., kiforrott egyéniség, aki igazi mai paphoz illő magatartásban lép fel. Jó lenne, ha egy nálánál erősebb egyéniség mellett kezdhetné meg munkáját.”

A két kiváló papi személyiség, dr. Kozma Ferenc plébános és Brenner János tisztelendő úr szolgálata idején a plébánia híveinek vallási gyakorlata, hitélete megerősödött, a közösségek, csoportok élete kivirágzott.

Milyen papnak ismerte meg Brenner Jánost? Hogyan emlékszik vissza a vele való találkozásokra?

Amikor Brenner tisztelendő úr a rábakethelyi plébániára került, én Szombathelyen tanultam és kollégista voltam, így az iskolai szünetekben, a kollégiumból való hazautazások során, a szentmisék után a plébánián találkoztam vele. Megragadott nyílt, mosolygós tekintete, közvetlensége, tartalmas prédikációja. A vele való találkozások, beszélgetések nagy hatással voltak rám, megerősítettek a jóban, irányt mutattak, finomra hangolták lelkiismeretemet.

Sokat hallottam a családban, a faluban a Tisztelendő úrról. Az így szerzett ismeretek, vélemények megerősítették a bennem kialakult képet papi magatartásáról: nagyon szerették

gyerekek és felnőttek egyaránt; közvetlen volt, nem tudták a felnőttek megelőzni a köszöntésben; a gyerekek szívesen mentek a hittanórákra; sokat találkozott velük az órákon kívül is; sokan végezték el az elsőpénteki szentáldozásokat és sok ministráns vette körül. Mai kifejezéssel azt mondanám, karizmatikus egyéniség volt. Életével, papi magatartásával magával ragadta, cselekvésre hangolta a híveket.

Ennek fényében a gyilkosság híre bizonyára mindenkit megdöbbenített.

A halálhíre – a gyilkosság – mélyen megrendítette az egész falut, a plébániát. A hívek Magyarlakon másnap az iskolakápolnában szentmisére gyülekeztek, várták a lelkipásztor érkezését. Itt érte őket a szomorú hír, hogy meghalt, meggyilkolták Brenner János káplán urat.

A halálhíre elszomorította, megdöbbenette a lakosokat. Bánatukban szinte „összekapaszkodtak”, csönd ülte meg a falut. A későbbiek során a bánat félelemmel is párosult, ahogy a halála körülményeit megismerték. Szinte kihaltak az utcák. A megdöbbenő eseményről nem mertek beszélni az emberek, csak bizalmas családi, baráti körben.

Hogyan őrizte, őrizték barátaival Brenner János emlékét a nehéz időkben?

A nehéz időkben az emlékezés nem lehetett nyilvános. Szívünkben őriztük emlékét. Akik közelebről ismertük, „titkos” beszélgetések során fel-felidéztük lelkipásztori munkáját (prédikációit, hittanóráit, iránymutatásait), imádkoztunk, gyertyát gyújtottunk, ennél többet akkor nem mertünk tenni.

Már akkor vértanúnak tartották?

Az emberek Brenner János halálát csak a kommunista rendszer áldozatának tartották, mert tudták, hogy Káplán urat tudatosan megfigyelték, megfélemlítették (Farkasfáról

való hazajövele során fahasábokat dobáltak motorkerékpárja elé). A „gyanúsított fiú” egyedül nem tudta volna végrehajtani a gyilkosságot, mivel Káplán úr fiatalos, sportos alkat volt.

A döbbenetből való felébredés elvezetett odáig, hogy felismertük, Brenner János halálának oka nem más, mint a „bűne”, hogy példás, lelkesítő papi életet élt, „igazi mai paphoz illő magatartásban lépett fel”. Kimondani nem mertük, de éreztük, hogy ez nem más, mint vértanúság.

Hogyan alakult a személyes élete, sorsa?

Tanári munkámat (testnevelőként) 1963-ban Szentgottárdon, a Vörösmarty gimnáziumban kezdtem, és 1995-ben innen mentem nyugdíjba. Óraadóként több tanévben párhuzamosan tanítottam a helyi szakmunkásképzőben és a III. Béla Szakképző Iskolában is.

Úgy érzem, kellő igényességgel a tanulók érdekeit, fejlődését szolgálva végeztem nevelő, oktató munkámat. Szívesen, szeretettel gondolok vissza az iskolákra, tanártársaimra, tanítványokra.

A nyugdíjazás után a III. Béla Szakképző Iskolában a testnevelést továbbra is tanítottam és később bekapcsolódtam óraadóként az általános iskolai hitoktatásba.

Közben elvégeztem Szombathelyen az egyházmegyei teológiai tanfolyamot. Az általános iskolában megalapozott hittani ismereteimet bővítettem, rendszereztem. Kiváló lelkipásztorok nagy lelkesedéssel leendő munkatársként oktattak bennünket. Nagy feltöltődést jelentett számomra a három év légköre, ahol a mai napig tartó baráti, munkatársi kapcsolatok érlelődtek.

Azzal, hogy hittant is tanítottam, kiteljesedett egyéniségem, személyiségem. Az órák megtartását szolgálatnak tekintettem. Így mindig örömmel és felkészülten mentem az órákra, melyekből lelkileg töltekeztem. Nagyon hiányoznak az órák adta lehetőségek.

Hogyan beszélt hittanosainak János atyáról? A rendszerváltás után közreműködött-e abban, hogy Brenner János atya története ismertté váljon?

A vértanú sorsú pap tisztelőinek az a feladatunk, hogy ne csak a szívünkben őrizzük Brenner János emlékét, és ne engedjük feledésbe merülni életáldozatát. Élteszük továbbra is az Egyházmegye területén kialakult formákat, lehetőségeket: szentmisék után mondott boldoggá avatási ima, zarándoklatok, szentmisék a Jó Pásztor kápolnánál.

Az ügy érdekében apró dolgokkal igyekeztem a tanulók érdeklődését, ismereteit bővíteni. Magyarlakon halálának évfordulóin a templomban, a Brenner János emléktábla előtt a gyerekek verset mondtak és virágokat helyeztek el. Hittanórákon a tanév kezdetén mindenki kap egy Brenner János képet. Ez a hittankönyvében könyvjelző, így hetente látja. Az órákon is lehetőség adódott, hogy János atya életéből egy-egy mozzanatot megismerjenek, például a Magyar

Tarzácius című könyvből. Amikor elmondom, hogy én személyesen is ismertem Tisztelendő urat, nagy a csodálkozás és fokozott az érdeklődés. Még életszerűbbé, valóságosabbá válik a történet. Ez még a családban is megerősítést kaphat. Minden hónap 15-éhez közelebbi hittanórán közösen elimádkozzuk a boldoggá avatási imát, ezzel a gyerekek a szentmisék után is mondott boldoggá avatási imába még aktívabban be tudnak kapcsolódni. December 15-én, halálának évfordulóján szinte az egész órát ezzel az ismerettel dolgozzuk fel (a nagyobbak egyénileg is készülnek). A hittantáborok nagy lehetőséget adnak arra, hogy a Jó Pásztor kápolnánál még élményszerűbbé váljon számukra a szentmise, az eddigi ismeret. A Brenner János halálának 50. évfordulója alkalmából kiírt hittanos rajzversenyre több rajzot készítettek a tanulók. Az első helyezést éppen az egyik tanulónk érdemelte ki. Rajzának témája: „Motorkerékpáron, amikor Farkasfáról hazajövet fahasábokat dobáltak eléje”.

A karitászos összejöveleinken is rendszeresen elimádkozzuk a boldoggá avatási imát. A Rehabilitációs Kórházban tartott szentmisék alkalmával a betegek egy képet kapnak Brenner Jánosról és együtt imádkoznak. A betegek az Egyházmegye területén kívülről is érkeznek, őket még jobban megérinti az ima és a képen található életrajzi ismertetés. Sokáig tagja voltam a Brenner János Emlékhely Alapítványnak, most pedig szívesen végzem imáimat a Brenner János Imaszövetség tagjaként.

Nagy örömmel tapasztalom, hogy Rábakethelyen, a temetőben elhelyezett „Piéta” előtt – amelyet dr. Kozma Ferenc plébános állíttatott káplánja, Brenner János emlékére – most, de máskor is az emlékezés virágai, mécsesei jelzik, hogy a plébánia hívei nem felejtik lelkikipásztorukat. Nem is szabad felejtenünk, hiszen amikor Kovács Sándor püspök úr Káplán atya tudomására hozta, hogy el akarják helyeztetni őt, így válaszolt: „Nem félek, szívesen maradok.” Vessük emlékeztünkbe szavait és még hatékonyabban buzgólkodjunk Brenner János vértanú sorsú papunk követésében: Nem felejtünk!

Pácz Gábor

RÖVID HÍREK

November 13-án tartották a Szent Mihály tiszteletére felszentelt máriapócsi kegytemplom búcsúját. A kegyhelyen élőknek és dolgozóknak is alázattal és szeretettel kell teljesíteniük a rájuk váró nagy feladatot: a zarándokok szolgálatát, hiszen a kegyhelyen élők olyannyira közel élik életüket a csodához, mintha egy jól ismert és szeretett családtag közelében lennének nap mint nap.

Húsz évvel ezelőtt, 1996 decemberében Chiara Lubich, a Fokoláre mozgalom alapítója megkapta az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) díját a békére nevelésért. November 16-án Párizsban konferencia keretében emlékeztek meg erről az eseményről. Az összejövetel résztvevőit Ferenc pápa üzenettel köszöntötte.

Ferenc pápa egy vatikáni tűzoltóosztagot küldött Norciába. November 15-től Paolo De Angelis mérnök vezetésével öten dolgoznak Szent Benedek városában és a környéken, amelyet augusztus 24-én, illetve október 26-án és 30-án földrengés sújtott.

Négy bíboros november 14-én hozta nyilvánosságra azt a levelet, amelyet szeptember 19-én írtak Ferenc pápának. Többek között az újrarahasodottak lehetséges szentáldozása ügyében támadt kérdés megválaszolásában kérték a Szentatya segítségét. Arra kérték az egyházfőt, hogy segítsen a bizonytalanságokat eloszlatni és tisztázni a helyzetet, választ adva azokra a kétségekre, amelyeket öt konkrét kérdésben fogalmaztak meg.

Ferenc pápa november 14-én az Apostoli Palota Kelemen termében találkozott a német labdarúgó-válogatottal. A német válogatott november 15-én barátságos mérkőzést játszott az olasz nemzeti tizeneggyel a milánói Giuseppe Meazza Stadionban.

AZ OLDALT ÖSSZEÁLLÍTOTTA: KOVÁCS JÓZSEF

A HÍREK FORRÁSA: MAGYAR KURÍR

Türelmesen elviselni a kellemetlen embereket

Mindannyian nagyon ügyesek vagyunk annak felismerésében, ami kellemetlenséget okozhat nekünk: amikor találkozunk valakivel az utcán, vagy kapunk egy telefonhívást, rögtön azt gondoljuk: „Meddig kell hallgatnom ennek az embernek a siránkozását, a csevegését, a kéréseit vagy a dicsekvéseit?” Időnként az is előfordul, hogy a hozzánk legközelebb állók az idegesítő emberek: rokonaink között mindig találunk valakit, ott vannak a munkahelyünkön is, de még a szabadidőnkben sem vagyunk szabadok tőlük. Mit kell tennünk a bosszantó emberekkel? De mi is sokszor nehezen elviselhetők vagyunk mások számára! Miért került ez is az irgalmasság cselekedetei közé: türelmesen elviselni a kellemetlen embereket?

Jézus azt tanítja, hogy mindig arra kell figyelni, ami lényeges, és messzire kell nézni, hogy felelősen fel tudjuk vállalni küldetésünket. Utalást vehetünk itt észre az irgalmasság másik két lelki cselekedetére: figyelmeztetni a bűnösöket és tanítani a tudatlanokat. Gondoljunk csak arra, milyen nagy munkát végzünk, amikor segítjük az embereket növekedni a hitben és az életben. Például a katekétákra gondolok, akik időt szánnak arra, hogy megtanítsák a gyermekeknek a hit alapigazságait. Mennyit fáradoznak, főleg, amikor a gyerekek szívesebben játszanának, mint hallgatnák a katekizmust!

Gyakran találkozunk olyan emberekkel, akik megállnak a felszínes, mulandó és banális dolgoknál, néha azért, mert nem találtak senkit, aki arra ösztönözze volna őket, hogy valami mást keressenek, és az igazi értékeket becsüljék sokra. Nagy segítség megtanítani másokat arra, hogy a lényegesre tekintsenek, különösen korunkban, amikor úgy tűnik, az ember elvesztette tájékozódását és rövid távú megelégedettséget keres. Megtanítani felfedezni azt, hogy mit akar tőlünk az Úr és miként tudunk megfelelni ennek, azt jelenti, hogy elindítunk valakit a hivatásában való növekedés útján, az igazi öröm útján.

Attól, hogy másoknak tanácsot kell adnunk, hogy másokat figyelmeztetnünk és tanítanunk kell, sosem szabad magunkat másoknál felsőbbrendűnek gondolni, inkább magunkba kell szállnunk és meg kell vizsgálnunk, hogy következetesek vagyunk-e abban, amit másoktól kérünk.

Ferenc pápa

A házassági kötelék felbontása

Az el nem hált házasság felbontása

Az el nem hált házasságok problémája visszanyúlik egészen a középkorig, amikor a kor híres iskolái vitáztak erről a témáról. A párizsi iskola azt tanította, hogy a házasság már a pusztá megkötésével, vagyis a beleegyezés kinyilvánításával a maga lényegében és teljességében létrejön, így az elhálás már nem tesz hozzá semmi pluszt, következésképpen a megkötött házasság teljességgel felbonthatatlan. Velük szemben a bolognai iskola azt tanította, hogy a házasság csak akkor nevezhető szentségnek és teljességgel felbonthatatlannak, ha az elhálás is megtörténik, tehát a pusztán csak megkötött, de el nem hált házasság felbontható.

A két iskola vitáját III. Sándor pápa döntötte el, aki sikeresen összhangba hozta a párizsi és a bolognai iskolák álláspontját. Eszerint az el nem hált házasság is szentség, de megfelelő okból felbontható, míg a megkötött és elhált házasság teljességgel felbonthatatlan. (vö. CIC 1141. k.) Az el nem hált házasságot kizárólag csak a pápa bonthatja fel miután azt a bíróság és az orvos szakértők megvizsgálták. A felmentés megadása vonatkozhat két megkeresztelt házasságára vagy egy megkeresztelt és egy meg nem keresztelt házasságára is.

A felmentés megadásához nem elégséges az elhátatlanság tényének bizonyítása, hanem szükséges megfelelő ok is, amiért kéri a házasság felbontását. Ha van ilyen ok, és nem volt elhálva a házasság, akkor a felek egyike vagy mindkét fél kezdeményezheti a házasság felbontását a római pápánál. A kérvényt a félnek/feleknek a lakóhely szerint illetékes megyéspüspöknél kell benyújtani, aki az ügy kivizsgálását az egyházmegyei bíróságra bízta. A vizsgálatnak két dolgot kell tisztáznia: 1.) hogy valóban elhátatlan-e a házasság; 2.) és hogy lelkipásztori szempontból indokolt-e a felmentés megadása.

Az ügy kivizsgálása után a bíró az ügy összes iratát és a saját jelentését felterjeszti a megyéspüspökhöz, aki kéri a kötelékvédőt, hogy véleményezze az ügyet. Ezután a püspök a saját véleményével együtt elküldi az ügy minden dokumentumát a Rota Romana bíróság illetékes hivatalába, ahol az ügyet újra átvizsgálják, és ha a kérést megalapozottnak tartják, akkor a javaslatukkal együtt felterjesztik a pápa elé, aki dönteni fog az ügyben. Ha a pápa a felmentést megadja, akkor a Rota Romana azt megküldi a megyéspüspöknek, aki azt átadja a feleknek, így a felek újabb egyházi házasságot köthetnek.

Déri Péter

A SZENTSÉGEK LITURGIÁJA

Szentáldozás igeliturgián

Aszentmisén kívüli szentáldozásnak két alapesetét tárgyaltuk a korábbiakban: a betegek, illetve a haldoklók szentáldozását. A harmadik egy rendkívüli eset, ugyanis míg az előző kettőnél alapvetően felszentelt kiszolgáltató (püspök, pap vagy diakónus) szolgáltatja ki az eucharisziát, a harmadik eset éppen a papi hivatások alacsony száma, a paphiány miatt alakult ki. Az Egyházi Törvénykönyv 1248. kánonja erre az esetre a következő rendelkezést hozza: ha vasárnap és kötelező ünnepen „szent szolgálatot teljesítő személy hiányában vagy más súlyos okból lehetetlenné válik az eucharisztikus ünnepelésben való részvétel, igen ajánlatos, hogy a hívők részt vegyenek a plébániatemplomban vagy más szent helyen a megyéspüspök előírásai szerint tartott igeliturgián, ha van ilyen.”

Mivel a paphiány hazánkban országos szintű, a Magyar Katolikus Püspöki Kar 1994-ben kiadott egy kézikönyvet, amely többek között ezeknek az ún. pap távollétében végzett vasárnapi istentiszteleteknek a menetét tartalmazza. Az ilyen liturgiát olyan világi hívek (lelkipásztori munkatársak) vezethetik, akik erre a megyéspüspöktől engedélyt kaptak. Ebben a liturgiában egy korábbi szentmisében átváltoztatott szentostyákkal áldoztatnak.

Az istentisztelet öt részből áll: az első és utolsó kettő tulajdonképpen megegyezik a szentmise rendjével. A bevezető szertartások és az igeliturgia után az eucharisztia liturgiája helyett a hálaadás szertartása következik, melyben kihelyezik az Oltáriszentséget, és előtte közösen imádkoznak. Ezután a szentáldozás szertartása következik, hasonlóan a szentmisehez, amit a befejező szertartás követ.

A liturgiát vezető hívő természetesen nem ad áldást és a liturgia során nem használhatja a kifejezetten a felszentelt személyeknek fenntartott köszöntéseket (például: „Az Úr legyen veletek.”) és kéztartásokat (például: kitért karral imádkozás).

Ipacs Bence

Keresztmegáldás Balogunyomban

▲ November 1-jén áldotta meg dr. Rátkai László esperesplébános Balogunyomban a balogfai temetőben, valamint a Rákóczi-Zrínyi utca sarkán található, nemrégiben felújított kőkereszteket. Ez a hetedik felújított kőkereszt a településen.

▼ November 9-én a szombathelyi Premontrei Rendi Szent Norbert Gimnázium vendége volt dr. Tömböl László nyugállományú vezérezredes, a Magyar Hadtudományi Társaság elnöke. Biztonságpolitikai kérdésekről esett szó az előadáson.

Biztonságpolitikai előadás

Szent Márton koponyaereklyéje

▲ November 7-én kiemelték a székesegyházi Szent Márton-hermából a szent koponyaereklyéjét. A Szent Márton-héten a Székesegyházban látható is volt az ereklye, a hitelességet tanúsító okirat és Mikes püspök beszámolója.

▼ November 13-án mutatták be azt az időrendi táblát, amely a szombathelyi Szent Márton-templom kriptájában nyugvó Erdődy család tiszteletére készült, és átadták a Batthyány Erzsébetről elnevezett emlékszobát is.

Az Erdődy család emlékére

Karitás munkatársak a Vatikánban

November 10-én kelt útra a Szombathelyi Karitás 40 fős küldöttsége, hogy Rómában eleget tegyen a Szentatya meghívásának. Huszonkét országból négyezer nehéz sorsú ember érkezett a zarándoklatra.

Szent Márton nemzetközi konferencia

November 10-én nemzetközi konferenciát rendeztek a Parlamentben. Szent Márton életét, cselekedeteit, kultuszát történelmi, művészettörténeti és lelkesítő oldalról vizsgálták az előadók.

Lelki este Körmenten

November 8-án a körmenti plébánia támogatóit tartottak lelki estét. A lelki gondolatok és a közös imádság után a plébánia karitás önkéntesei agapéval kedveskedtek a vendégeknek.

PROGRAMAJÁNLÓ

december 15. (csütörtök) 8 óra Szentmise Brenner János vértanúhalálának 59. évfordulóján (Szombathely, Szent Kvirin-plébániatemplom) • **december 17. (szombat) 11 óra** Brenner János Emlékév megnyitása (Szombathely, Szent Kvirin-plébániatemplom) • **január 1. (vasárnap) 18 óra** Ünnepi szentmise Szűz Mária Istenanyaságának ünnepén (Szombathely, Székesegyház) • **január 6. (péntek) 18 óra** Ünnepi szentmise Urunk megjelenése (Vízkereszt) ünnepén (Szombathely, Székesegyház) • **január 7. (szombat) 9 óra** Kamaszkodó csoport (Szombathely, Martineum Felnőttképző Akadémia) • **január 21. (szombat) 10 óra** Jegyesoktatás a Családszinódus tükrében (Szombathely, Martineum Felnőttképző Akadémia) • **január 23. (hétfő) 10 óra** Lelkipásztori feladatok a Családszinódus tükrében (Szombathely, Martineum Felnőttképző Akadémia) • **január 27-29. (péntek-vasárnap)** Van időm Rád! Anyák és lányok hétvégeje (Szombathely, Martineum Felnőttképző Akadémia)

MEGHOSSZABBÍTVÁ: KARÁCSONYIG!

A SZOMBATHELYI ÉGYHÁZMEGYE ÉS A ZALACO ZRT. KÖZÖS KARITATÍV AKCIÓJA

Szent Márton LÁDÁJA

VÁSÁRLÁSKOR GONDOLJON A RÁSZORULÓ CSALÁDOKRA IS!

Kérjük, ha teheti, vásárlása során **KÜLÖN CSOMAGOLT PÉKÁRUT** helyezzen el **Szent Márton ládájába!**

Minden rászoruló szüksége szerint vehet ki a ládában elhelyezett adományokból. Nap végén a Karitás munkatársai gondoskodnak a maradék pékáruk szétosztásáról.

KÖSZÖNJÜK!

Szent Márton JUBILEUMI ÉV 2016

„Lejött a földre mint kicsiny gyerek”

Vallásos versek keresői, olvasói gyakran bukkannak Túrmezei Erzsébet nevére, ám a szerző személye, pályája mintha nem lenne kellően a köztudatban. Lehetnek olyanok, akik talán kortárs költőnek gondolják. Nem tévednek sokat, többségünknek tényleg kortársa volt a 2000-ben elhunyt, 1912-ben, Tamásiban született költő. Hetedik gyermekként érkezett a családba, két bátyja evangélikus lelkész lett. A gimnáziumot Sopronban végezte el. A Pázmány Péter Tudományegyetemen töltött évek meghatározóak voltak számára. Diaconissa szolgálatba lépett, a Fébé (Evangélikus Szeretetszolgálat) Leányköréhez tartozott. Mikor a kommunista hatalom feloszlatta a Fébé Egyesületet, Balassagyarmaton szolgált a szeretetotthonban. Innét otthonvezetőként ment nyugdíjba. Evangélikus énekkönyvet szerkesztett, saját kötetei is megjelentek. Magyar-német szakos végzettséggel fordított is német, angol és finn verseket. Nyug-

díjasként Budapesten élt szeretetotthonban. A Fébé újraindulásakor főnőkasszonnyá választották, haláláig viselte e tisztséget.

Több szép karácsonyi verse közül választottunk egyet lapunkba.

Túrmezei Erzsébet
KÉRDEZ A GYERMEK

„Ott fenn lakott a csillagok felett,
de amikor karácsony este lett,
lejött a földre mint kicsiny gyerek.
És ó, a hidegszívű emberek!

Kis istállóban kellett hálnia.
Szalmán feküdt ő, az Isten Fia.
Elhagyta érettünk az egeket.
Ugye, apukám, nagyon szereted?”

Az apa nem szól. Olyan hallgatóg.
De a kis kedvenc nem vár szavakat,
Odaszorítja vállára meleg,
kipirult arcát, s tovább csicsereg.
„Kicsiny gyermek lett, gyenge és szegény,
és ott aludt az állatok helyén,
szűk istállóban. Nem is érthetem.
Milyen meleg ágyacskám van nekem,
pedig csak a te kis lányod vagyok.
S ő, Isten Fia, ő, a legnagyobb,
szalmán feküdt, amikor született.
Ugye, apukám, nagyon szereted?”

Kint csillagfényes hideg este... tél...
Bent apja ölén kis leány beszél.
„Ott se nyughatott szalma-fekhelyén.
Futniuk kellett éjnek-éjjelén.
Halálra keresték a katonák.
Menekültek a pusztaságon át.
Milyen keserves útjuk lehetett.
Ugye, apukám, nagyon szereted?”

Az apa leteszi a gyermeket.
„Ugye, szereted? Ugye, szereted?”
Nem bírja már, el kell rohannia.

A jászolban fekvő Isten Fia
karácsonyesti képe kergeti.
Feledte és most nem feledheti.
Most a szeméből könnyre könny fakad.
Most vádakat hall, kínzó vádakat.
Elmenekülne még, de nem lehet.
Most utolérte az a szeretet.

S míg a szívébe égi béke tér,
mintha körül a hólepett, fehér
tetők, utak felett távol zene,
angyalok tiszta hangja zengene
szívet szólókató, szép éneke:
„Szegény lett érted. Ugye, szereted?”

Túrmezei Erzsébet hatéves korától írt verseket. Írásai jó formaérzékről, iskolázottságról tanúskodnak. A Kérdez a gyermek című költemény érdekessége, hogy nagy részében egy olyan kislány meséli el Jézus születését, aki jól ismeri a bibliai történetét, és érti, érzi is az isteni gyermek születésének nagyszerűségét és különöségét. Néhány elbeszélő sorból derül ki, hogy csacsogó szavait apjához intézi, aki nem szólal meg a vers során. Kapcsolatuk meghitt, az apa ölében tartja a kislányt, aki arcomkáját a vállához szorítja. A visszatérő kérdésre sem érkezik válasz. Az apát megrendíti a kislány lelkes átszellemültsége, érzi, hogy a gyermek hitében fölébe nő, talán szégyelli is magát emiatt. A felnőtt elfeledte a gyermek Jézust, életében jó ideje nem játszhatott fontos szerepet. A kislány szavai, őszinte tisztsága nyomán talál vissza Isten fiához, erre utal izgatott viselkedése, néma könnyhullatása, majd a lelkébe költöző béke.

A kislány kérdése természetesen hozzánk, olvasókhhoz is szól, önvizsgálatra késztet: „Ugye, szereted?”

Szauer Ágoston

Nem vonakodott a munkától és a szenvedéstől

120 éve született Márton Áron püspök

Non recuso laborem - Nem vonakodom a munkától (a szenvedéstől). Szent Márton püspök szavait választotta jelmondatául Márton Áron, Erdély püspöke, akinek tiszteletére szentelték a 2016-os esztendőt.

Ki is volt Márton Áron? Szentté avatásának előkészítésében nevezik „Isten szolgájának”, mások pedig „emberkatedrálisnak”. Életútja és tettei mindezeket igazolják. Háromszoros kisebbséget vállalt: nemzeti, felekezeti és világnézeti kisebbséget.

1896. augusztus 28-án született Csíkszentdomokoson (1599-ben itt gyilkolták meg Báthory András bíborost). Iskoláit Csíkszeredában és Gyulafehérváron végezte. Érettségije után küzdött a doberdói harctéren, négyszer meg is sebesült. Harctéri szolgálat után jelentkezett papnövendéknek. Kiváló és érett szeminarista volt, tanárai így jellemezték: „Világos fő, tartalmas lélek, gerinces jellem”. „Sokat várhat tőle az egyházmegye”. 1924. július 6-án szentelték pappá, és az alábbi állomáshelyeken szolgált: Ditró, Nagyszeben, Marosvásárhely és Kolozsvár.

A 20-as években az erdélyi magyarság értelmi rétegének nem volt vezetője, Márton Áron ekkor állt be az ébresztő munkába. Kulturális szervezeteket hozott létre, és 1932 őszétől Kolozsváron az egyetemi ifjúság lelkeseként arra törekedett, hogy a katolikus egyetemi hallgatókból öntudatos apostolokat neveljen. *Erdélyi Iskola* néven népnevelő és kulturális folyóiratot indított, amelyben havonta kész anyagot szolgáltatott a tanítóknak és a tanároknak egyaránt.

1938 karácsonyán XI. Pius pápa a 42 éves Márton Áront gyulafehérvári püspökké nevezte ki. Püspökké szentelésekor mondta el, hogy népével sorsközösséget vállal, segítségükre lesz és terhüket igyekszik vállaira venni. Ezt fejezi ki címere és jelmondata is. Erdély kettészakítása után nem települt át Kolozsvárra, hanem kisebbségi sorsba került, hívei mellett maradt Gyulafehérvárott. Gondja volt egyházmegyéjének Magyarországra került híveire is. Útlevelel és csak ritkán látogathatta meg őket, leginkább a papszentelések alkalmával.

1944. május 18-án, papszenteléskor emelte fel szavát az antiszemitizmus szelleme és cselekedetei ellen, és a depor-

tálás azonnali leállítását követelte. E bátor tettéért a Yad Vasem Intézet 1999-ben a „Népek Igaza” címet adományozta Márton Áronnak.

1945 után hamar felismerte az egyre erősödő kommunista erők befolyását. Tiltakozó álláspontra helyezkedett, és kemény ellenállást tanúsított a kommunista kormány intézkedéseivel szemben. Aprólékosan feltárta a magyarság sérelmeit. Mivel számolt letartóztatásával, megjelölte az egyházi joghatósággal rendelkező helyettes ordináriusok sorozatát 1949–1955 között. Ezek függetlenek voltak az állami törekvésektől, és titokban maradtak. Közülük többen börtönbe kerültek, és ott is haltak meg.

Márton Áront berendelték Bukarestbe, és a Tövis felé tartó taxiban 1949. június 21-én letartóztatták. A hadbíróság hazaárulás vádjával 1951-ben tíz évi szigorított börtönbüntetésre és életfogytiglani kényszermunkára ítélte. Ebből öt évet, hat hónapot és tizenhat napot töltött börtönben. Márton Áron püspök sohasem beszélt börtönéveiről, megaláztatásairól, szenvedéseiről. Börtöntársai szerint a rab-ságban is tanúságtevő volt. 1955. március 25-én felfüggesztették börtönbüntetését, és átvehette egyházmegyéje kormányzását. Felszámolta a békeközmogalmat, és rendet teremtett egyházmegyéjében.

Népszerűsége miatt 1957-től 1967-ig újra házi fogságra ítélték. Lakását nem hagyhatta el, a szemináriumba se mehetett be, egyedül a székesegyházat kereshette fel. 1967. november 22-én a kényszerhelyre vonatkozó intézkedést feltétel nélkül feloldották. Ekkor már súlyos beteg volt, négyszer is kérte felmentését. Szent II. János Pál pápa 1980. április 2-án mentette fel a Gyulafehérvári Egyházmegye kormányzása alól.

A székesegyház búcsúünnepén, 1980. szeptember 29-én a második harangszókor adta vissza lelkét Teremtőjének, október 4-én temették el a székesegyház kriptájába. 2016. szeptember 1-jén felnyitották sírját, és testét kőszarkofágba helyezték (amely a magyar állam ajándéka). Ünnepélyes megáldása szeptember 29-én volt. Horvátnádalján 2015. szeptember 22-én áldották meg Márton Áron emlékművét.

Dr. Gyürki László

A keresztény orvosi etika kérdései

Dr. Széll Kálmán nyugalmazott osztályvezető főorvos Göncölszekér című könyvéből adunk közre egy újabb részletet.

Fajra, nemre, világnézetre stb. való tekintet nélkül minden embertársunk, felebarátunk s mindannyian a bibliai számariai emberhez hasonló segítségnyújtásra vagyunk kötelezve (együttérzés, elsősegély, mentőszállítás, kórházi kezelés, egészségügyi hozzájárulás, pótköltségvetés).

A teológiai orientált antropológiai felfogás szerint minden emberi helyzetben (állapotban) *egyéni, társadalmi és kultikus* (vallásos) kötődések ismerhetők fel. Ez egyaránt vonatkozik a betegségre és a gyógyulásra. Minthogy a Teremtés könyve szerint (Ter 1, 31) az ember (és a teremtett világ) *kezdetben „jó” volt*, a keresztény felfogás alapján a betegség és a halál ma is az *ősbűn miatti esendőségünk eredménye*. Ez azonban nem a beteg ember konkrét, személyes bűnét jelenti, ahogy azt az Ószövetségben elképzelték, hanem a bűne miatt a paradicsomi állapottól megfosztott és „meghalásra ítélt” ember veleszületett esendőségének (bűnre való hajlamának) a következménye. Maga Jézus is szembeszállt a beteg (vagy szülei) konkrét bűnösségének hiedelmével (Lk 13, 1-5). A betegség és a szenvedés olykor éppen az Isten próbatétele azokkal, akiket kiválasztott, de a szenvedés miéértje és mértéke Isten titka.

A főparancsolat szerint a szeretet hármasságú: Isten szeretete, önszeretete és az embertársak szeretete. Ennek analógiája alapján ontológiailag minden ember hármasságban (kapcsolatban) él, egyfelől *önmagában* (önmagának), másfelől *szociálisan* (másokkal, másokért közösségben), harmadrészt *teremtényként* (az Istennel, az Istenért). Ennek megfelelően alakul ki az önlét, az emberi *együttlét* (társaslét) és az *Istennel való lét* (közösség) hármassága.

Jézus meghagyta tanítványainak, hogy – hozzá hasonlóan – gyógyítsanak. Ilyen értelemben az orvosok Jézus „megbízottai”. Míg az orvos, a beteg ön-, embertárs- és istenszeretetének helyreállításán dolgozik, elsősorban a konkrét egyénnel találja magát szemben. Az ember hármasságú szeretetét és létezését (betegségét) tekintve az orvosnak *mindig az egész embert kell szem előtt tartania*. Az orvoslás hajlik a beteg embert szerveire, paramétereire bontani, a betegségeket szakonként felosztani, noha az ember *testileg és lelkileg oszthatatlan*.

Az Ószövetségben a betegek gyógyításában még a beteg (és az orvos) Istenhez való viszonyán (teremtényi létén) volt a hangsúly. Az elmúlt században már az önmagához való viszonya (önléte) lépett előtérbe, napjaink gyógyításá-

ban pedig talán már a szociális viszonyának (társas létének) szemlélete dominál. Míg a gyógyításban ez a hármasság polaritás (de nem polarizáció) fennáll, addig az orvosi ethosz nem igazán sérül.

A hit jelentős energiákat képes felszabadítani a gyógyítás, gyógyulás, sőt a jó halál érdekében is. *Az orvos számára a hit lehet a hivatás üzemanyaga, de irányítúje is*. A betegek részére is segítő, vigasztaló tényező az *Istenbe, a gyógyítóba és a gyógyulásba vetett hit*.

Az orvos-beteg viszonyt nem helyettesíthetik a gépek, műszerek. A számítógép lehet mégoly „okos”, nem lehet jó, nemes, könyörületes, megértő, stb. Az alany-alany (szubjektum-szubjektum) kapcsolat nem alakulhat át alany-tárgy (szubjektum-objektum) viszonyra. A gyógyító csoportban kell legalább egy olyan orvosnak lenni, aki a beteggel személyesen (megkülönböztetetten) törődik, akít a beteg is személyesen magáénak érez.

A kereszténység szellemisége a történelemben ivódott, így a keresztény etika, napjaink legfontosabb és legrégebbi alapjának, rendező elvének tekinthető. A keresztény etika nincs szöges ellentétben, sőt nagyrészt összhangban van az általa ihletett, uralkodó euro-amerikai orvosi etikával. Talán az általánosnál is jobban kötődik az élet tiszteletéhez és a természethez (a természeteshez). Értékei szinte észrevétlenül beépültek egyetemes kultúránkba. Nem kell tehát feltétlenül hívő kereszténynek lenni ahhoz, hogy valaki művelje, mert a *mindennapi orvosi gyakorlatban és az etikai szemléletben nem annyira eredete, hanem eredménye munkálkodik*.

Családfakutatás az egyházi anyakönyvekben

Sok-sok szenvedélyes kutató közös tapasztalata bizonyítja, hogy ha egyszer (egyházi) anyakönyvek közelébe kerültek, s kicsit is megérintette őket annak a lehetősége, hogy akár 300 évvel ezelőtt élt őseikről is felkutathatnak információkat, ezt többé nem tudják abbahagyni...

Persze a kutatás kezdetén minden olyan egyszerűnek tűnik. Hiszen saját személyi adatainkat álmutyából fölébresztve is tudjuk. Többnyire szüleink és nagyszüleink leszármazásával is tisztában vagyunk, és a családi legendárból vagy az idős rokonok által megőrzött iratokból a dédszülők generációjáról is tudunk egyet-mást...

Ezért lelkesen és természetesen gyors eredményben bizakodva vágunk neki a levéltári kutatásnak. Úgy gondoljuk, hogy mi sem lehet egyszerűbb annál, mint az anyakönyvekből megállapítani, ki kinek a gyermeke, szülője vagy testvére, honnan származik dédanyánk, és mikor született dédapánk...

Az első nehézség – az egyházi anyakönyvekben való kutatás esetében – azonban rögtön az lehet, hogy az illetékes lelkipásztor nem tud eleget tenni a kérésünknek egyszerű időhiány miatt, vagy ha nincs lehetősége a kutatók fogadására, felügyelésére.

Ezért elsősorban az ajánlható, hogy családkutatói szándékunkkal inkább a levéltárat keressük fel.

A Szombathelyi Egyházmegyei Levéltár őrzi a püspökség területéhez tartozó plébániák anyakönyveit, illetve azok másolatait. Egyes plébániák nem kurrens, vagyis már lezárt eredeti matrikuláit, illetve esetenként közülük néhányat már beszállítottak a levéltárba. Ezek: Béraltavár, Csákánydoroszló, Dozmat, Egyházashollós, Egyházasrádóc, Felsőmarác, Gasztony, Gencsapáti, Győrvár, Ikervár, Ivánc, Meszlen, Nagykölked, Nárai, Olaszfa,

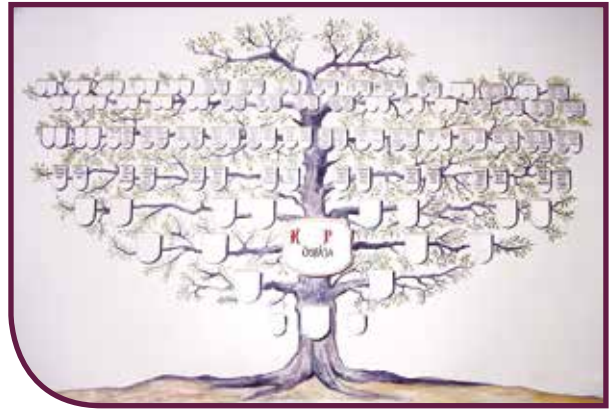
Oszkó, Pecöl, Pornóapáti, Meggyeskovácsi, Sorkifalud, Szarvaskend, Szombathely-Szentkirály, Táplánszentkereszt, Vasszécseny, Vasszilvagy.

Ennek oka, hogy legtöbbjüknek 2007-ben megszüntették önálló plébániai státuszát, így anyakönyveik őrzése alkalmasabb és biztonságosabb az erre szolgáló szakintézményben.

A plébániákon kívül lévő anyakönyvek általában a lelkipásztorok lakta jelenlegi plébániai központok hivatalában, vagy még mindig az egykori (évek, évtizedek óta lakatlan) plébániaépületek irodáiban lapulnak. Az egyházmegyei levéltár célja, hogy mindezeket – a plébánosokkal egyeztetve – idővel begyűjtsék.

Elvileg minden plébániai anyakönyv évenkénti bejegyzéseinek eredeti másolatait is őrzi a levéltár 1828-tól napjainkig, melyek kötetbe fűzve vagy mappába lefektetve találhatóak meg. Legértékesebbek azok, melyek 1895 és kb. 1925 között keletkeztek és a trianoni határváltoztatás előtti Szombathelyi Egyházmegye területéről valók (vagyis ma Ausztriához vagy Szlovéniához tartoznak), hiszen azokról nem készültek mikrofilm-felvételek, így a Vas Megyei Levéltárban lévő másik (csak külön engedéllyel kutatható) eredeti példányon kívül az itteni az egyetlen Magyarországon elérhető másolatuk.

Pármai magyarországi településünk római katolikus híveinek anyakönyvi adatai pedig csak ily módon ismerhetők meg, mivel az 1920-as évekig, mint filiák, az időközben Ausztriához került plébániákhoz tartoztak. Ezek: Horvátlövő (eredeti plébániája: Németlövő, ma: Deutsch Schützen); a korábban önálló település: Kis-Narda (eredeti plébániája: Csém, ma: Schandorf); az elnéptelenedett Magyarbüks

(eredeti plébániája: Karácsfa, ma: Hagensdorf im Burgenland) és Rábafüzes (eredeti plébániája: Rábakeresztúr, ma: Heiligenkreuz im Lafnitztal).

Az amerikai Utolsó Napok Szentjének Jézus Krisztus Egyháza (ismert nevükön: mormonok) kérésére az Országos Levéltár munkatársai az egyházmegye anyakönyveiről az 1895. október 1-jéig – vagyis a polgári anyakönyvezés kezdetéig – terjedő időszakot felölelően mikrofilm-felvételeket készítettek. A levéltárban gyakorlatilag ezek segítségével lehet családfakutatást végezni.

A kutatást nagyban megkönnyíti, ha rendelkezésre állnak anyakönyvi indexek, vagyis betűrendes névmutatók. Ezek a következő plébániák esetében érhetők el: Apátistvánfalva, Egervár, Gérce, Hosszúpereszteg, Ivánc, Izsákfa, Körmeny, Kőszeg, Pecöl, Répceszentgyörgy, Sárvár, Sitke, Szombathely-Szentkirály, Szombathely-Székesegyház, Vasalja, Vaskeresztes, Vasszentmihály, Vasvár, Vámoscsalád, Vársármiske, Zalaegerszeg (Mária Magdolna).

Nyilvános közlevéltárként a Szombathelyi Egyházmegyei Levéltár hivatalosan is nyitva áll a családfakutatók előtt, hetente három alkalommal: hétfőn, kedden és csütörtökön 9–12 és 13–16 óráig a Szily János utca 2. alatt.

Inzsöl Richárd

„Ha a Lélek szerint éltek, kövessétek is a Lelket” (Gal 5,25)

Interjú Brenner József nagypréposttal

Brenner József atyát nemcsak a Szombathelyi Egyházmegye hívei ismerik, hanem bizony a szomszédos egyházmegyékben, illetve országon belül és határon túl is. Brenner atya, aki majdnem két évtizedig volt általános helynöke egyházmegyénknek, jelenleg pedig spirituális és a Vasvár-Szombathelyi Székeskáptalan nagyprépostja, 1935. január 10-én született Szombathelyen. Iskoláit a pécsi egyházmegyei gyakorlóiskolában kezdte, majd a pécsi ciszterci rendi Nagy Lajos Gimnáziumban folytatta. Ezután Szombathelyen a Premontrei Rendi Szent Norbert Gimnáziumba járt. A szombathelyi küsszeminariumban érettségizett, főiskolai tanulmányait pedig a Győri Hittudományi Főiskolán végezte, ahol 1957-ben diplomát szerzett. Testvérei László és János, akik ugyancsak a papi hivatást választották. János testvérét 1957. december 15-én a párt és a titkos rendőrség megbízásából megölték. Otthonában beszélgettünk családjáról, szolgálati helyeiről, eddigi legfontosabb feladatairól, de természetesen arról is kérdeztem, honnan ered az a derű, amelyet minden egyes vele való találkozáskor tapasztal az ember.

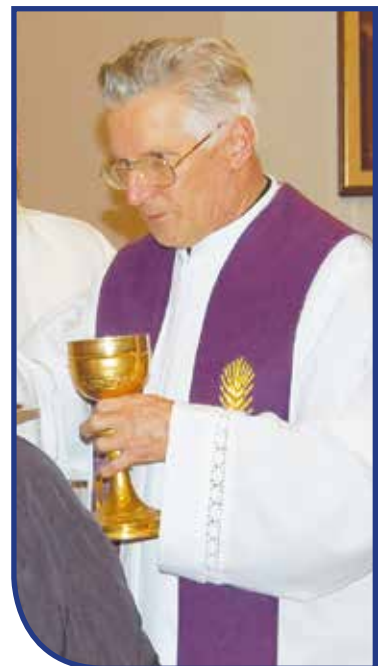
Ha a Brenner család nevét halljuk, akkor eszünkbe juthat Brenner Tóbiás, József atya nagyapja, aki Szombathelyen főjegyző, tanácsnok majd polgármester is volt. Eszünkbe jut emellett természetesen János testvére is, aki vértanúhalált szenvedett. Ezért először a családjáról, a szüleiéről kérdezném, valamint arról, hogy milyen történelmi helyzet alakította akkor a család mindennapjait, amikor Ön megszületett, illetve kisgyermek volt? Milyen testvérek voltak Önök hárman?

Ahogy a költő, Mécs László mondja: „Amikor születtem, nem jeleztek nagyot messiás-mutató különös csillagok...” Az imént említett Brenner Tóbiásnak, nagyapámnak tíz gyermeke született, köztük édesapám. Édesanyám pedig tizenkét gyerek közül való. Édesapám a legjámorabb volt a Brenner családban: naponta ment szentmisére, rózsafüzérezett. A nagymama úgy gondolta, hogy pap lesz belőle, sokat is imádkozott ezért, de nem lett belőle pap, mert más volt a hivatása. Megnősült, elvette édesanyámat, belőlünk pedig, mind a hármunkból pap lett. Azt gondolom, hogy a nagymama imádságának a folytatása által. Arra emlékszem, hogy nagyon sokáig nem tudtunk itt maradni Szombathelyen, mert édesapámat Pécsre helyezték át hivatalvezetőnek, így ott kezdtem el az iskoláimat. 1944-ben, Pécs ostromakor hazajöttünk, úgymond mene-

kültünk vissza Szombathelyre, a családhoz. Úgy határoztak a szüleim, hogy még a front előtt menjünk tovább Ausztriába. Húsvét körül mentünk ki, év végén, novemberben jöttünk vissza. Akkor ismét visszatértünk Pécsre, folytattam az iskoláimat a cisztercieknél, majd amikor ismét visszahelyezték édesapámat Szombathelyre, a premontrei iskolába jártam. 1948-ban államosították az iskolát, oda pedig nem vettek fel. Sosem felejttem el, hogy édesanyámmal bementünk megkérdezni, miért nem. A válasz pedig az volt, hogy egy osztályidegen nem járhat a Nagy Lajos Gimnáziumba. Lényegében ekkor kerültem a hivatásomhoz, mert a premontreiek tovább tanítottak minket bent a szemináriumban. Küsszeminarista lettem, azaz olyan gimnazista, aki papi pályára készül. Nagyon félttem otthon édesapámnak elmondani. Féltettem, hogy baja lesz belőle, hiszen akkor már két testvérem is papnak tanult. A megyei tanácson édesapámnak azt mondták: „Brenner kartárs megbízhatatlan, mert két gyermekét is papnak taníttatja.” Erre édesapám azt válaszolta: „Elnézésüket kérem, nem kettőt, hanem hármat!” Na, erre semmit sem tudtak mondani. Édesapám soha semmitől nem ijedt meg. Mi hárman pedig jó testvérek voltunk, a háború idején együtt dolgoztunk, de természetesen veszekedni is tudtunk. Nagyobbik bátyám igazi tudós volt. Korán kezdte mondani otthon, hogy ő pap lesz. Egy tucat nyelvet beszélt, emellett pedig a nagy Magyarország összes falujának a nevét tudta, illetve azt is megmondta, hogy melyik vármegyében, melyik járásban található az adott település.

Különböző utakról, de igazából mind a három Brenner testvér a győri szemináriumban kötött ki. Minden második évfolyamon volt egy Brenner gyermek.

Bizony, a testvéreim a zirci ciszterci gimnáziumba jártak, én pedig a szombathelyi szemináriumból kerültem Győrbe, mikor azt feloszlatták. 1957-ben, jövőre lesz hatvan éve, hogy Kovács Sándor püspök úr pappá szentelt. „Ha a Lélek szerint éltek, kövessétek is a lelket!” (Gal 5,25) – ez volt a jelmondatom. Akkor azt mondta nekem a főpásztor, hogy fiatal vagyok, menjek továbbtanulni Budapestre. Ennek el-

lenére azonban mégsem a fővárosba helyezték. Mikor megkaptam az első kinevezésem, először a térképen kellett megnéznem, hova is helyeztek. Az első állomáshelyem káplánként tehát Bagodvitenyeden volt, majd Lentibe kerültem. Itt kaptam a hírt János testvérem meggyilkolásáról. A püspök igyekezett emiatt Szombathelyhez közelebb helyezni: Vasvárra kerültem, majd ideiglenesen a szombathelyi szalézi templomba. Ebből az ideiglenességből pedig harminc év lett, közben húsz évig Perintet is elláttam. 1989-ben, mikor megváltozott kicsit a helyzet, akkor kaptam plébániát. Tizenöt esztendőn keresztül voltam helynök Konkoly püspök mellett, majd a nyugdíjazását követően András püspök is kinevezett, három évig neki voltam a helynöke. 75 éves koromban felajánlottam nyugdíjazásomat, a főpásztor pedig elfogadta. Egy évig kíségtettem a városban és a környező falvakban, majd Márfi érsek úr szólított meg: elhunyt a szeminárium spirituális vezetője, kérte, hogy ideiglenesen fogadjam el ezt a munkát. Ebből az ideiglenességből pedig már ez a hatodik év, hogy a veszprémi Boldog Gizella Szeminárium spirituális vezetője vagyok.

Általános helynökként nagyon megismerte az egyházmegyét. Ha összehasonlítjuk a Szombathelyi Egyházmegyét a többi egyházmegyével, mennyire mondhatjuk magunkat szerencsésnek akár lelki programok szempontjából, akár lelkipásztori ellátottság szempontjából?

Azt hiszem, hogy régen is és most is meg lehetünk elégedve és hálát adhatunk a Jóistennek. Amikor egyszerre három szeminárium növendékei kerültek annak idején Győrbe, már akkor kitűnt a szombathelyi szeminaristák szorgalma, a papi hivatáshoz való hozzáállása, tanulmányi sikereik is ezt támasztották alá.

Általános helynökként először is meg kellett tanulnom szerepelni, hiszen 1989-ig nyilvánosan nem jelenhettünk meg sehol. Konkoly püspök úr sok bérnyújtást bízott rám, így tényleg megismertem az Egyházmegye összes plébániáját, a filiáikat, a paptestvéreket. Ez pedig előny is volt, mikor András püspök Szombathelyre került, segítettem neki feltérképezni az Egyházmegyét. Az általános helynöki feladat mellett a Szentszéki Bíróságon is tevékenykedem. Régebben négy-öt esetet is kaptam évente, most egyre kevesebbet, hiszen a fiataloknak át kell venni a stafétabotot.

Milyen feladatokat lát el egyházmegyei spirituálisként? Hogyan zajlik az élet a veszprémi szemináriumban?

A spirituális a szeminárium lelki vezetője. Én felelek azért, hogy milyen lelki programok valósulnak meg. A heti prédikációk mellett esténként úgynevezett pontokat, pontokat, fogalmazok meg a kispapoknak, amelyek mentén elmélkedhetnek az adott témában. A lelkiség teológiáját tanítom még, amit régen aszketikának hívtak, illetve a latint is. Huszonkét kispapunk van a szemináriumban. Elég korán kerülünk, hiszen a reggel lelki olvasmánnyal, elmélkedéssel kezdődik, ezt követi a szentmise, a közös reggeli, majd megkezdődik a tanítás. A délutáni rövid szabadidő után tanul-

nak a kispapok, majd este ismét közös szentírásolvasás, rózsafüzér, elmélkedés következik.

Brenner atya rendkívül aktív akkor is, amikor itthon van, hiszen kíségt több plébánián, illetve, ha jól tudom, a kertben is maga végzi el a szükséges feladatokat.

Mindkét dolog nagy örömet okoz nekem. Szeretem a hivatásomat gyakorolni, örülök, ha hívnak, szívesen megyek mindenhol és természetesen emellett a kertben is mindig sok a munka: a fák metszése, a fűnyírás, a kompótkészítés, ezekre mind szakítok időt.

Külföldön is többször megfordul, nyáron Németországban is járt.

Most már szinte visszatérő vendég vagyok a Kármelhegyi búcsúi ünnepeken. Idén is németül prédikáltam, de természetesen a testvéremről is tartok előadást itthon és külföldön is, ha hívnak. Az idegen nyelvű prédikációkra, illetve az előadásokra való felkészülés pedig kikapcsolódás számomra. Többször kíségtettem már az Egyházmegyében is horvát vagy német ajkú településeken.

Ha az ember találkozik Önnel, mindig mosolyog, vidám. Honnan van ez a pozitív életszemlélet, mindennapi derű?

Mindkét szülőm vidám természet volt, sokat viccelődtek egymással. A jegyeseknek is mindig elmondom ezt a szülői példát, amit láttam: egymás megbecsülése, az anyagiakban való elszámolás és a mindennapi derű milyen fontos a házasságban. Édesapám tartotta el a családot, édesanyám háztartási pénzt kapott, és ők ezzel mindig elszámoltak. Sohasem hallottam őket veszekedni. Mindketten mosolygós emberek voltak, a nehézségek idején sem adták fel. Humorral pedig meg lehet édesíteni a mindennapokat. Ezt láttam a szüleimtől, és ez nagyon tetszett nekem már akkor is.

Tibola Imre nagyprépost halála után Brenner József atya lett a Vasvár-Szombathelyi Székeskáptalan nagyprépostja.

A megnevezés latin eredetű, a praepositus vagy előjáró szóból ered. A nagyprépost a megyéspüspök alárendeltje, a káptalan vezetője. Arra kérem a híveket, imádkozzanak elhunyt és élő lelkipásztorokért, valamint új papi hivatásokért. Én magam pedig a következő imával adok hálát a Jóistennek, és kérem további támogatását a mindennapokban:

„Istenem, ahová tettél, ott szolgállok.

Ahol megsejtelek, megcsodállak!

Amim van, azért magasztallak,

Amim nincs, azért nem zaklatlak.

Ami a munkám, azt csinálom!

A jó szót érte sose várom.

Ha nem sikerül, nem kesergek,

Jézus nevében mindjárt mindent újrakezdek.

Csak egyet kérek tőled mindenáron:

Jöjj el értem, ha jön halálom,

Atyám, Megváltóm, Királyom!”

H. Pezenhófer Brigitta

Kegyelmekben gazdag, áldott karácsonyt kívánunk Olvasóinknak!

Értesítjük kedves Olvasóinkat, hogy az újév első lapszáma az ünnepek miatt a szokásosnál később, 2017. január 13-án jelenik meg.

Sajnos a Martinus előállítási költségei a 2017-es évben növekedni fognak, így emelni kényszerülünk havilapunk árát. Januártól 200 Ft-ért lesz megvásárolható újságunk a templomokban és a Martinus Könyvesboltban.

FÉSŰS ÉVA:

December, december

*December, december,
A világ csilingel
Hóember hófején
Fázik a cilinder.*

*Kis csizma, nagy csizma
Csikorgó hóban jár
Piros kis orroddal
Cinegét foghatnál.*

*Kis bunda, nagy bunda
Kell már a szőr kucsma
Hópaplant sző a tél
Medvére, mókusra.*

*December deret fúj
December fagyot hoz
A világ mégis csak
Ünnepre harangoz.*

*Hamvadó alkonyban
Csillag gyúl faágon
Meglátod, egyszer csak
Itt lesz a karácsony.*

A Szentatya december havi imaszándékai

Egyetemes szándék: Hogy megszűnjék az egész világon a gyermekkatolnáság sebe.

Evangelizációs szándék: Hogy az európai népek újra felfedezzék az örömet és az élet reményét adó Evangélium szépségét, jóságát és igazságát.

Egy ajándék éppen annyit ér, amennyi szeretettel kiválasztották. (Thyde Monnier)